STUDENTPOLITISKT PROGRAM

S-STUDENTER
SOCIALDEMOKRATISKA STUDENTFÖRBUNDET

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning 4

2. Den svenska högskolemodellen 5

2.1 Akademisk frihet och resursfördelning 6

2.2 Studenterna och utbildningen 8

3. En högskola för alla 10

3.1 Fler vägar in i högskolan 10

3.2 Fler sätt att vara student 12

3.3 Ett rättvist studiemedel 13

3.4 Studentbostäder i hela landet 15

3.5 Studiemiljö och studenthälsa 16

Utgiven 2022, Stockholm.
Foto: Alma Hedmark

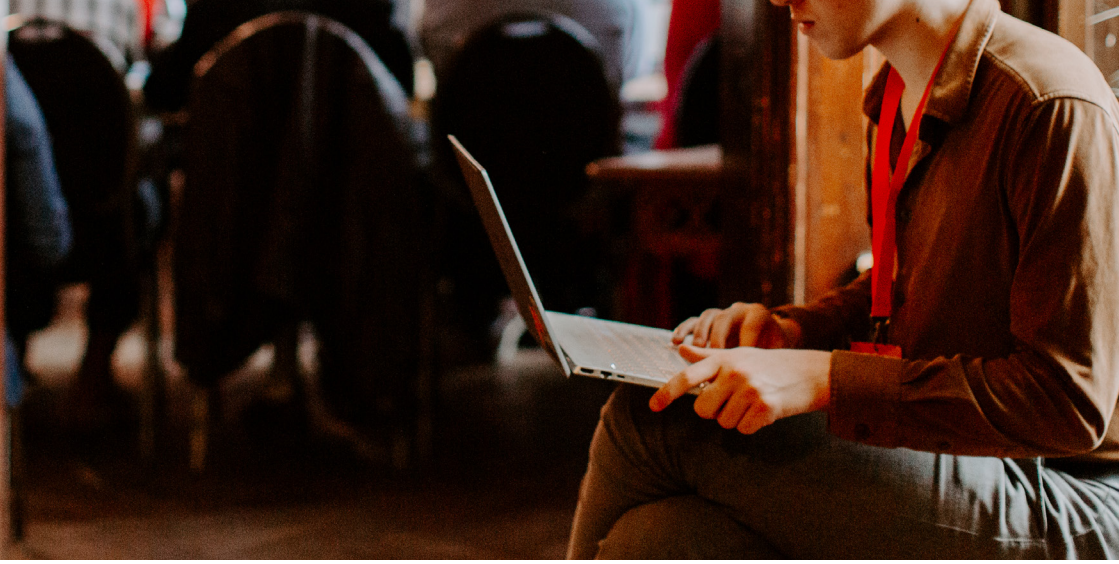

1. INLEDNING

På 1920-talet var svensk högskola inte större än 6.500 studenter. Nu, efter ett hundraårigt socialdemokratiskt samhällsbygge är vi över 400.000 studenter i Sverige. Reaktionära krafter har klagat över varje utbyggd högskoleplats. För samhället har utbyggnaden av högskolan varit ovärderligt lönsam. Välfärden har kunnat utvecklas genom att det varit möjligt att anställa de kompetenser som behövts, och Sverige har kunnat stå för stor konkurrenskraft på kunskaps- och innovationsområdet.

För individen har utbildningsplatserna varit minst lika viktiga. Utbildning är både självutvecklande och givande, men kanske främst något som skapar möjligheter på arbetsmarknaden och hjälper människor nå sina drömmar och mål. Högre utbildning känns fortfarande varken självklart eller möjligt för många idag. Orden ”Begåvad men fattig, ge honom lika chans” pryder en socialdemokratisk kampanjaffisch från 1948 och för S-studenter är de lika aktuella då som nu. För att fortsätta utvecklas som samhälle och för att möjliggöra lika chanser för alla, oavsett bakgrund, behöver vi göra mycket mer.

Vi tror på ett kunskapssamhälle där bildning är fundamentalt för både en fungerande demokrati och fortsatt tillväxt.

I det här programmet kommer vi presentera de reformförslag som vi tror ska göra det möjligt för fler att kunna ta del av alla fördelar en bra utbildning kan ge.

2. DEN SVENSKA HÖGSKOLEMODELLEN

Det finns många skäl att vara stolt över den högskolemodell som vi byggt i Sverige. Systemet erbjuder fantastiska möjligheter att kombinera transparens, rättvis rekrytering och starka ekonomiska resurser. I dessa frågor har socialdemokratin alltid legat i framkant då universiteten successivt byggts ut. Socialdemokraternas starka engagemang i högskolefrågorna härstammar ur det faktum att tillgång till högre utbildning är ett av välfärdsstatens vassaste vapen i kampen mot klassamhället. Genom att erbjuda likvärdiga möjligheter till utbildning ökar den sociala rörligheten och gamla hierarkier bryts ned.

Internationellt har den svenska universitets modellen lyfts fram som ett föredöme. Thomas Piketty är en forskare som lovordar högskoleväsendet i Sverige. Han menar att staten lyckats säkra betydande offentliga resurser åt högre utbildning samtidigt som Sverige undvikit den mest extrema snedrekryteringen som går att finna i USA och Frankrike. I jämförelse med Sverige är USA närmast ett skräckexempel där breda folklager stängs ute från de bästa utbildningarna genom höga avgifter eller genom att ge att barn till förmögna donatorer särskilda förmåner. Det franska grandes ecoles-systemet slussar i sin tur större resurser till studenter från de mest privilegierade hushållen och lämnar resten av studenterna i sticket.

Högern har ofta opponerat sig mot den svenska högskolemodellen som gjort högskolan tillgänglig för fler samhällsgrupper. I deras värld undergrävs värdet av en utbildning ju fler som får ta del av den. Detta har aldrig varit Socialdemokratins hållning. Kunskap är inte en rivaliserande resurs som en individ äger på bekostnad av någon annan. Tvärtom betraktar vi kunskap som en kollektiv nytta och genom att öka tillgången till högre utbildning berikar vi hela samhället.

Socialdemokratiska studentförbundet är stolta men inte nöjda. Våra högskolor må vara bland världens främsta men det finns ännu brister som kräver åtgärder.

En problematik som berör möjligheten till organisering och studentinflytande är politiska studentföreningars tillgång till lokaler på högskolor- och universitet. I dagsläget utestängs dessa föreningar från campus på flertalet håll i landet och hindras därmed att bedriva vitala delar

av sin verksamhet. Grundvalen för lärosätenas bedömningar om tillgång till lokalerna ska vara att föreningen vilar på demokratisk grund. Det är ett demokratiproblem när studentföreningar hindras från att samlas och driva sina frågor på campus.

Vi vill även se en ökad tillgänglighet till högre studier. Det ska vara möjligt att tillgodogöra sig en akademisk utbildning oavsett var i landet man bor och högskolor har en avgörande betydelse för att hela Sverige ska utvecklas och leva. Det är av stor betydelse att högskolornas närvaro ökar i de regioner och stadsdelar där tillgängligheten till högre studier för närvarande är låg.

S-STUDENTERS REFORMFÖRSLAG:

- Rätten att nyttja universitetets lokaler för partipolitiska studentföreningar med demokratisk värdegrund bör förtydligas i Högskoleförordningen.
- Högskolor och universitet ska uppmuntras till att förlägga utbildning på olika platser i landet.
- Högskolan ska finansieras för en fortsatt utbyggnad med höga kvalitétskrav.
- Incitament ska skapas så att högskoleverksamhet kan förläggas i fler olika stadsdelar.
- Att finansieringen per student ska öka.

2.1 AKADEMISK FRIHET OCH RESURSFÖRDELNING

Idealen för högskolesektorn är kollegialitet och autonomi. Lärosätet ska genom att ta tillvara på sina studenter och medarbetares kompetenser själva kunna styra sin verksamhet i syfte att främja forskning och utbildning. Det är så de största innovationerna skapas och det är så vi bäst värnar kunskap och utveckling. Detta samtidigt som högskoleväsendet inte får bli introvert och tappa kontakten med omvärlden, eller ställas över de krav som gäller andra myn digheter. Transparens och öppenhet är nödvändiga ledord för att säkra att högskolorna är till för alla.

Avvägningen mellan autonomi och statlig styrning är en delikat balansgång, utan självklara svar. Forskningsfrågor måste tillåtas formuleras fristående från politiska direktiv. Därför måste en långtgående grad av autonomi säkerställas lärosätena. Samtidigt inser vi att missbruk av akademins frihet riskerar resultera i rättsosäkerhet, vänskapstillsättningar och kvarhållande vid gamla missförhållanden. Lärosätena

måste ta sitt ansvar som statliga myndigheter.

Vi ser däremot allvarligt på hur kollegialitet och autonomi inskränks av marknadskrafter. Krav ställs på att kursers innehåll måste kunna rättfärdigas med hänvisning till arbetsmarknadens efterfrågan.

Forskningsfrågor ska kunna formuleras fritt, med utgångspunkt i nyfikenhet och inte styras av näringslivets vilja att finansiera vissa resultat och frågeställningar. Därför måste vi ha ett stärkt basanslag som tar tillvara på forskares kompetens och garanterar att det är vetenskapliga grunder som styr högskolesektorns arbete.

När lärosäten existerar för att producera arbetskraft och stötta företag i deras produktutveckling är den strömlinjeformade organisationen den rationella – då hotas kollegialiteten: studenter och medarbetares medbestämmanderätt. Detta är något som i förlängningen kommer undergräva kvaliteten i både forskning och utbildning. Därför vill vi att merparten av den högre utbildningen och forskningen bedrivs i offentlig regi med offentliga medel. En stabil och långsiktig finansiering av studentinflytandet krävs för att säkerställa en kollegial organisation med ett värnat inflytande från studenter och medarbetare. Studentkårer ska ha råd att genomföra den verksamhet som krävs för att bevara och utveckla en kraftfull studentröst. Statsbidragen till studentkårerna ska öka.

Universitetens och högskolornas ekonomiska resurser ska gå till att generera en högkvalitativ utbildning och forskning, inte till att betala ockerhyror. Akademiska hus tillämpar idag marknadshyror vilket leder till att hyrorna för lärosätenas lokaler är mycket höga och resurser som skulle ha kunnat gå till utbildning och forskning istället går till hyror. Deras avkastningskrav måste kraftigt sänkas och ägardirektiven ändras för att minska lärosätenas lokalkostnader.

S-STUDENTERS REFORMFÖRSLAG:

- Merparten av högre utbildning och forskning ska fortsätta bedrivas i offentlig regi och vara offentligt finansierad.
- Det offentliga har rätt att upprätta tydliga direktiv vad gäller ramarna för den övriga verksamhet som bedrivs vid landets högskolor och universitet.
- Den kollegiala principen ska värnas i frågor om utbildningens och forskningens kvalitet.
- Begränsa privata finansiärers möjlighet att styra över forskningens inriktning och resultat genom tydligt redovisande av eventuella intressekonflikter vid privata donationer.
- Avbolagisera Akademiska Hus så att lärosäten kan lägga mer resurser på högkvalitativ utbildning och forskning.
- Det icke-konkurrensutsatta basanslagets andel av forskningsfinansieringen måste öka.
- Studentinflytandets finansiering ska vara långsiktigt, förutsägbart och starkt.

2.2 STUDENTERNA OCH UTBILDNINGEN

Ett mål med den socialdemokratiska högskolepolitiken är att alla ska ha möjlighet att utbilda sig. Sverige är bland världens bästa på att skapa jämlika förutsättningar för studier. Det är tyvärr inte någon garanti för att alla oavsett ekonomi kan studera. Idag finns fortfarande många ekonomiska hinder. Bostad och otillräckligt studiemedel är två saker. Men även i själva utbildningen, som ska vara avgiftsfri, finns stora dolda utgifter.

Idag krävs digital utrustning för studier. Trots det erbjuds inte tillgång till datorer på ett sätt som motsvarar hur det används i utbildningen. En dator är en kostnad på flera tusen kronor som idag är nödvändig för den som vill studera. Det är potentiellt hinder både för de som ännu inte hunnit arbeta innan de börjar studera och saknar sparkapital, samt för äldre som står långt från arbetsmarknaden och hoppas kunna stärka sina chanser till jobb genom utbildning. Studiemedlet kan inte förväntas täcka större utgifter som inköp av digital utrustning. Här krävs ett lån för digital utrustning men i längden bör lärosäten ansvara för att erbjuda den studieutrustning som krävs till sina studenter.

Detsamma gäller kurslitteratur. För många studenter idag utgör kurslitteraturen en stor utgift i förhållande till andra kostnader som hyra och livsmedel. Vi vänder oss emot att studenter tvingas spendera stora delar av sitt studiemedel på kurslitteratur och föreslår därför att ett kostnadstak införs. Högskolebiblioteken måste ha ett tillräckligt stort utbud av kurslitteratur, samt vara tillgängliga för studenter med generösa öppettider. I de fall då kurslitteraturen utgörs av kompendier tillhandahållna av högskolorna bör dessa antingen digitaliseras eller erbjudas till tryckkostnadspris. Därutöver bör andelen kurslitteratur som tillgängliggörs via e-böcker öka.

För att långsiktigt säkra bildning och kunskap för alla måste den akademiska integriteten uppvärderas. När utbildning enbart betraktas som en väg till

en karriär tappar kunskapen sitt värde. Den expansiva högskolan hotas när borgerliga idéer får fäste. Det är när utbildningen blir en bytesvara som politiska förslag på studieavgifter förekommer och en högskola för alla beskrivs som ”risk att utbildningens värde devalveras”.

Det är samma filosofi som gör att allt fler blir likgiltiga inför fusk och genvägar i högskoleväsendet. Därför är det viktigt att överallt främja synen på kunskap som värdefullt i sig självt. För att mota att det marknadsliberala varutänket får fäste måste det arbetet ske bland såväl studenter, politiker som lärosäten.

För att främja den akademiska integriteten måste lärare komma studenten närmre och krafttagen mot fusk bli fler. Lärare måste ha chansen att bilda en uppfattning om varje enskild students kunskaper. Det ska inte vara möjligt att glida genom grundutbildningen med hjälp av andras insatser. Lagen måste ha förmåga att sätta stopp på tjänster som ”uppsats.nu” där du kan köpa en masteruppsats. Dessutom måste straffen för fusk vid högskoleprovet bli högre. Ingen ska varken kunna glida genom utbildningen eller köpa sig in i den.

En viktig insats för att komma till rätta med undermålig pedagogik, fusk och problem med genomströmning är satsningar på kvalitet. Där ser vi ökad lärarledd tid och lärartäthet som två viktiga reformer. S-studenter vill att alla utbildningar garanterar tillgänglighet till lärare en viss mängd timmar per vecka. Vi vill också att antalet studenter per lärare regleras och att finansieringen per student ska vara kopplat till lärarledd tid. Att ställa tydliga kvalitetskrav på utbildningar är varken att inskränka lärosätets frihet eller att underminera lärarrollen – det är nödvändiga reformer för att säkerställa att varje student har de förutsättningar som krävs för att tillgodogöra sig sin utbildning.

S-STUDENTERS REFORMFÖRSLAG:

- Inför ett golv på lärarledd tid.
- Inför ett maxtak på antalet studenter per lärare.
- Inför ett kostnadstak för kurslitteratur.
- Kurslitteratur ska i högre grad finnas tillgänglig via e-böcker.
- Samtliga högskolebibliotek ska tilldelas resurser för att tillhandahålla ett stort utbud av kurslitteratur och hålla generösa öppettider.
- Digital utrustning som krävs för utbildningen ska erbjudas av lärosätet.
- En utredning tillsätts som syftar till att kartlägga hur fusket vid landets högskolor och universitet tar sig i uttryck samt presentera eventuellt lämpliga åtgärder för minskat fusk.

3. EN HÖGSKOLA FÖR ALLA

Akademin ska vara en plats för alla. Att söka sig dit, oavsett bakgrund är en medborgerlig rättighet som ska ligga alla lika nära i tanke och handling. Alla behöver inte söka sig till högskolan men ingen ska välja bort det på grund av rädsla eller ojämlika förutsättningar. Den social-demokratiska idén är att alla ska ha rätt till all typ av utbildning oberoende av bakgrund.

Faktorer som ekonomiska förutsättningar, bostadsbrist, regional tillgänglighet och ojämlika antagningsprocesser står idag i vägen för en jämlik tillgång till högre utbildning. Högskole-politiken måste fungera klass-utjämnande och för det krävs en offensiv politik för breddad rekrytering samt skapandet av likvärdiga förutsättningar för alla studenter att kunna slutföra sina studier och tillgodogöra sig undervisning på flera sätt.

3.1 FLER VÄGAR IN I HÖGSKOLAN

Universitet och högskolor ska enligt lag främja en breddad rekrytering. Trots det är barn till lågutbildade idag under-representerade på alla högskolor och utbildningsvalen präglas fortfarande av en stark köns-segregeregering. Ska sned-rekryteringen till högre utbildning brytas krävs fler vägar in i hög-skolan och att elever rustas för möjligheten till högre utbildning redan i tidig ålder. Gymnasie-skolan behöver göras obligatorisk i kombination med en stärkt elevhälsa som fångar upp de elever som riskerar att inte kunna fullgöra sin utbildning. Alla gymnasieprogram bör även ge grundläggande högskolebehörighet.

Gymnasiebetygen spelar en avgörande roll för antagningen till populära utbildningar där det råder konkurrens om platser. I brist på en likvärdig skola missgynnar den betygsbaserade antagningen elever från studie-ovana hem, eftersom de tenderar att ha sämre förutsättningar i såväl hem- som studiemiljön att uppnå höga studieresultat. Antagnings-systemet missgynnar även personer som bestämmer sig för att läsa vidare mitt i livet. Därför anser vi att den betygsbaserade antagningen bör kompletteras med en för lärosäten obligatorisk alternativ väg in i högskolan som ger en rättssäker och rättvisande bild av den sökandes förkunskaper och motivation. Antagnings-systemet ska också ta hänsyn till

att grundläggande behörighet kan uppnås på annat sätt än genom studier, även yrkeserfarenhet ska kunna räknas som grundläggande behörighet. Meritpoängssystemet bidrar till social snedrekrytering och bör därför avskaffas.

Ett problem med alternativa urval är svårigheten för enskilda utbildningsanordnare att genomföra dessa. Det behöver därför tas ett tydligare statligt ansvar kring utformning och användning av alternativa urval i syfte att öka den breddade rekryteringen.

En utökad tillgång på utbildningsplatser är en grundförutsättning för att bredda rekryteringen till högskolan eftersom det ger fler möjlighet att läsa vidare. För att motverka och bryta könssegregationen och den sociala snedrekryteringen i högre utbildning behöver även personer ur underrepresenterade grupper söka sig till fler utbildningsområden. Studie- och yrkesvägledningen behöver därför stärkas i såväl gymnasieskolan som på högskolor och universitet för att lyfta fram olika utbildningsalternativ för vidare studier samt erbjuda en välfungerande studie- och karriärvägledning såväl före som under studierna.

Vidare vill vi se att högskoleprovet ses över då den i sin befintliga form inte ger det resultat som vi eftersträvar. Alltså att ge människor en andra chans för att söka sig till högre utbildning. Vi vill att högskoleprovet är gratis för de som gör det för första gången samt för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden. Högskoleprovsresultatet ska dessutom inte ska få gälla lika många år som det gör nu. Det ska finnas en åldersgräns från när man får göra provet så att det inte bara blir ett alternativ för personer i gymnasieålder att se detta som en alternativ väg än att studera.

S-STUDENTERS REFORMFÖRSLAG:

- Gör utbildning på gymnasial nivå obligatorisk.
- Alla gymnasieprogram ska som utgångspunkt ge högskolebehörighet.
- Stärk studie- och yrkesvägledningen i gymnasieskolan för att lyfta fram olika utbildningsalternativ för vidare studier.
- Det statliga ansvaret för det alternativa urvalet utökas.
- Systemet för validering av reell kunskap ska byggas ut.
- Alla utbildningar ska redovisa hur de ska använda det alternativa urvalet.
- Högskoleprovskvoten i antagningen ska sänkas.
- Högskoleprovet ska reformeras för att säkra alternativa vägar till högre studier. Det ska ske genom införande av en åldersgräns, kortare giltighetsperiod för provresultat samt genom att det första provtillfället blir avgiftsfritt för alla och ytterligare provtillfällen görs avgiftsfria efter behov.
- Det bör vara möjligt för blivande studenter att jämföra utbildningar avseende deras innehåll och kvalitet.
- Högskolor och universitet bör uppmuntras till uppsökande informationsinsatser i syfte att minska den sociala snedrekryteringen.

3.2 FLER SÄTT ATT VARA STUDENT

Från borgerligt håll hörs ofta argument om att högre utbildning inte är för alla. Det står i direkt motsats till den socialdemokratiska idén om att rätten till kunskap är en fråga om demokrati, frihet och jämlikhet. I takt med digitalisering och teknikutveckling blir tillgången till vidareutbildning och fortbildning allt viktigare. Det ställer ökade krav på högskolepolitiken som måste anpassas efter det ökade behovet av omställning och kompetensförsörjning. Studenter är och ska inte vara en homogen grupp. Det måste finnas fler sätt på vilket man kan vara student än vad som är fallet idag. Studiestödssystem, antagningssystem och utbildningsutbud måste anpassas så att även icke traditionella studenter har möjlighet att påbörja och slutföra studier utifrån sina förutsättningar.

Det krävs ökade resurser till stödfunktioner och initiativ som syftar till att ge alla studenter jämlika förutsättningar att slutföra sin utbildning. Det kan till exempel handla om kurser i litteratursökning, akademiskt skrivande och studieteknik. Vidare är det viktigt att studenter får möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen på flera sätt. För att fler ska kunna delta och på lämpligt sätt ta del av undervisningen är det viktigt att öka möjligheterna att delta på distans. Arbetsintegrerad utbildning är en modell där en student studerar halva veckan och arbetar andra halvan. Kommunen ska kunna erbjuda sådana utbildningar till de som är intresserade inom bristyrken men som inte har en utbildning. Det kan vara avskräckande att gå från en heltidslön till att ta CSN-lån.

Därför erbjuder den här modellen en lön istället och det skulle vara eftersträvansvärt ifall kommunen kunde erbjuda personer som går arbetsintegrerad utbildning en fast tjänst efter examen.

För att garantera ett livslångt lärande och ge människor en första, andra eller flera chanser behöver vuxenutbildningen i Sverige stärkas. Med vuxenutbildning anses komvux på grundläggande eller gymnasial nivå, utbildning i svenska för invandrare (SFI) och yrkesutbildningar. Vuxenutbildningen har ett demokratiskt och kompensatoriskt uppdrag, och detta måste fortsätta vara en central del av verksamheten. Vuxenutbildningen skall även vara likvärdig i hela landet, oavsett vem som är huvudman och drift. För att fler ska få möjlighet att läsa vidare behövs en väl utbyggd vuxenutbildning. Möjligheten att komplettera sin högskolebehörighet ska inte vara en fråga om klass.

En utbyggd vuxenutbildning innebär även en väl fungerande SFI-undervisning. Det är en viktig del för att underlätta etableringen här i Sverige. Undervisningen ska vara anpassad efter studentens förkunskaper och erfarenheter. Idag är väntetiderna för att få läsa

på SFI alldeles för långa. Idag råder det lärarbrist på SFI, vilken är del i förklaringen varför det kan ta lång tid för studerande att slutföra sin utbildning. Utbildningen ska vara likvärdig över hela landet oavsett huvudman och drift. För att SFI-undervisningen ska fortsätta vara ett medel för att underlätta etableringen i Sverige bör undervisningen vara obligatorisk.

Personer med någon form av funktionsnedsättning ska ges samma möjligheter till delaktighet vid högskolan. I grunden är det samhället som väljer vilka hinder det ställer upp för människor med olika förutsättningar. Skulden ska aldrig ligga på den som drabbas av ett hinder. Det får heller aldrig bli en ekonomisk diskussion om en student ska få tillgång till de hjälpmedel och anpassningar som krävs för att hen ska kunna bedriva sina studier.

S-STUDENTERS REFORMFÖRSLAG:

- Det krävs ökade resurser till stödfunktioner och initiativ som syftar till att ge alla studenter jämlika förutsättningar att slutföra sin utbildning.
- Fler distanskurser på deltid.
- Fler arbetsintegrerade utbildningar.
- Fler möjligheter till att komplettera gymnasiebetyg.
- Satsa på SFI-undervisning från dag ett.
- SFI ska förstatligas.
- Öka kvalitén på SFI-undervisningen och gör den obligatorisk.

3.3 ETT RÄTTVIST STUDIEMEDEL

Klassbakgrund och ekonomiska förutsättningar påverkar studenternas benägenhet att ta ekonomiska risker samt möjlighet att leva på ett lågt studiemedel under en tid. För att ge alla studenter lika förutsättningar att studera är det viktigt att alla studenter kan garanteras en säker inkomst under studietiden.

Införandet av ett studiemedel med full bidragsdel skulle bidra till att studenter kan försörja sig under sin studietid och slippa en livslång skuldsättning. Detta skulle leda till att fler från studieovana hem och att personer med lång yrkeserfarenhet vågar ta steget till högre studier. Tills dess att ett studiemedel med full bidragsdel införs är det viktigt att dagens studiemedelssystem omformas så att minst hälften av beloppet består av bidrag och justeras efter samhällets löneutveckling, även kallat inkomstbasbelopp.

Fram tills dess att ett studiemedel med full bidragsdel har införts är S-studenter positiva till skuldavskrivning vid pensionen

samt avskrivning av studielånen för människor som utbildar sig till bristyrken. Räntan på studielån syftar till att finansiera studielåns-systemet och ska inte användas för att genomföra andra politiska reformer. Studenter ska inte vara en kassako för att fylla budgethål.

För att underlätta övergången för studenter att gå från att studera till att ta sig in på arbets-marknaden behövs ett större skydds nät. Idag är det svårt att uppfylla villkoren för att få ut arbetslöshetsersättning direkt efter avslutade studier. Det gör att många studenter kan hamna i en utsatt situation när de har tagit examen. För att ny-examinerade studenter enklare ska kunna matcha lönen ute på arbetsmarknaden bör reglerna för arbetslöshetsersättningen förändras.

Vi ser att studier på heltid ska vara norm och att studiemedlet ska vara tillräckligt högt för att extrajobb inte ska behövas. Fribeloppet kan vara ett sätt att styra studenter till att se studierna som en heltidssysselsättning.

Samtidigt kan fribeloppet också ha en motverkande effekt för det livslånga lärandet där äldre yrkesaktiva som funderar på en omställning men oroar sig över hur de ska ha bibehållen livskvalité drar sig från att påbörja en utbildning.

Detsamma kan gälla unga arbetare som ser inkomstbortfallet mellan sitt arbete och studier. För arbetaren kan det vara avgörande att de har möjlighet att arbeta extra under sina studier och heltid på sommaren för att de ska vilja studera på en högskola. Den långsiktiga lösningen är ett studiebidrag som går att leva på även för de som kommer från yrkeslivet till högskolan.

S-STUDENTERS REFORMFÖRSLAG:

- Antal veckor i studiemedels-systemet utökas till 320 veckor.
- Studiebidragets andel av studiemedlet bör höjas omgående för att på sikt utgöra hela studiemedlet.
- Bidrags- och låneveckorna i studiemedlet skiljs åt.
- Skuldavskrivning vid pension återinförs.
- Studenter som har studie-uppehåll för studentfackligt arbete ska inte behöva börja betala tillbaka sitt CSN.
- Förändra reglerna i arbets-löshetsförsäkringen så att studenter enklare ska kunna ha rätt till arbetslöshetsersättning efter sin studietid.
- En jämnare månadsfördelning av studiemedlen.

3.4 STUDENTBOSTÄDER I HELA LANDET

Idag står bostadskris och en otillräcklig regional tillgänglighet till universitet och högskolor i vägen för möjligheten att tillgodogöra sig en akademisk utbildning oavsett var i landet man bor.

Byggnationstakten av studentbostäder har varit alltför låg under alltför många år och de studentbostäder som faktiskt byggs är inte förenliga med studiemedlets storlek. Idag tvingas studenter betala upp till 70% av sitt studiemedel för att bo i nyproducerade studentlägenheter. Det får konsekvensen att studenter blir beroende av deltidsjobb och en nyckfull säsongsarbetsmarkand för att få ekonomin att gå ihop. Dessutom snedvrider de höga hyrorna hyresmarknaden. När studenter inte har råd att fylla bostäderna samtidigt som resten av samhället lider av en bostadsbrist blir studentlägenheter attraktiva även för icke-studerande. För att vända utvecklingen krävs kraftfull politik.

Vi behöver stärka det allmänna beståndet av hyresrätter så att incitamenten för att fuska minskar betydligt, samtidigt som politiken säkrar att bostadsbolagens ekonomiska kalkyler går ihop med lägre hyror. Detta kan möjliggöras genom utvidgat uppdrag åt allmännyttan, en markvärdeskatt som uppmuntrar kommunerna att utveckla sin mark eller utökade investeringsstöd.

Vi vill se ett generellt bostadsbidrag för alla studenter. Idag utnyttjas inte det redan existerande bostadsbidraget fullt ut. Det beror ofta på okunskap om att möjligheten överhuvudtaget finns och på bidragets krångliga regler som leder till stor rädsla för återbetalningsskyldighet. Studiestödet har halkat efter samhällets inkomstutveckling. Därför föreslår vi att börja sluta gapet genom ett generellt bostadsbidrag riktat till samtliga studenter, administrerat genom centrala studiestödsnämnden.

Vidare skulle ett hyrestak på studentbostäder skapa incitament för bostadsbolagen att sänka byggkostnaderna för nya studentbostäder, för kommunerna att effektivare frigöra mark och för staten att inrätta förstärkta investeringsstöd. Med ett hyrestak skulle dessutom bostadsbolagen fokusera på det viktigaste när de bygger studentbostäder: en tillgänglig och tillfällig boendeform som lämpar sig för människor med studentinkomster.

S-STUDENTERS REFORMFÖRSLAG:

- Inför ett generellt bostadsbidrag för alla studenter.
- Inför ett hyrestak för studentbostäder.
- Stärk det allmänna beståndet av billiga hyresrätter.
- Samtliga vuxenstuderande som studerar på heltid ska ha möjlighet att söka studentbostäder.

3.5 STUDIEMILJÖ OCH STUDENTHÄLSA

Varje student ska ha rätt till en trygg studietid. En trygg studietid innebär en bra studiemiljö, en fungerande studenthälsa eller en rättvis bedömning av ens arbete.

Många studenter lider av ohälsa. Problem med trötthet, stress, oro, depression, ångest och sömnsvårigheter är alltför vanligt och ohälsan tycks öka under studietiden. Det är inte klarlagt vad som orsakar studenters hälsa men troligt bidrar såväl faktorer i studiemiljön som studenters otrygga förhållanden i övrigt. Studenter som mår dåligt under studietiden bär med sig ohälsan in i arbetslivet.

Studenter måste också, precis som arbetstagare, säkerställas en trygg fysisk studiemiljö under sina studier, både i lärosätets lokaler

och på den praktik som många studenter utför. Studenter ska inte riskera att bli sjuka eller utsättas för risken att drabbas av olycks- och dödsfall på grund av sina studier.

Idag finns det sällan någon ledighet mellan höst- och vårterminen vilket gör att rätten till återhämtning inte värnas. Därför vill vi se att höstterminen och vårterminen skiljs åt från varandra med ett tydligt avbrott under jul och nyår. Detta ger studenter drygt en veckas möjlighet till återhämtning.

Studenthälsan har en viktig roll i att agera som första kontakt för studenter som upplever sämre mående. Studenthälsans uppdrag är i dagsläget otydligt och verksamheten är underfinansierad. Situationen har medfört att det finns stora skillnader runtom i landet, sett till antal psykologer, väntetider och kostnader. Vi vill införa nationella riktlinjer för studenthälsan, som ett led i att göra den mer jämlik. För att ytterligare stärka verksamheten bör det statliga anslaget höjas.

Socialförsäkringssystemet ska tjäna som en säkerhet för alla vid sjukdom, föräldraskap eller andra skeenden i livet. Rätt utformat ökar socialförsäkringssystemet jämlikheten i samhället, medan ett svagt och illa konstruerat socialförsäkringssystem förstärker ojämlika villkor. För att alla människor ska kunna och våga ta steget till högre utbildning behövs ett starkt socialförsäkringssystem även för studenter. Det främjar trygghet och stärker därmed individens benägenhet att investera i sig själva genom att studera vidare. Kännedomen kring de socialförsäkringsförmåner som studenter är berättigade till är mycket låg. Därför vill vi öka informationsinsatserna mot studenter kring socialförsäkringsförmåner.

Studenter som blir sjukskrivna får ingen sjukpenning, men väl möjligheten att behålla studiemedlet. Vid sjukdom i mer än 30 dagar skrivs lånedelen av och meritkraven från CSN minskar i förhållande till sjukskrivningens längd. Det innebär i praktiken en månads karenstid för studenter, vilket inte är acceptabelt.

Vidare är det endast möjligt för studenter att sjukskriva sig på heltid. Detta skapar inlåsningseffekter där studenter tvingas till mer omfattande sjukskrivningar än nödvändigt. Det är viktigt att sjuka studenter har möjligheten att successivt återuppta sina studier efter förmåga. För att en student, efter en tids sjukskrivning, ska kunna återuppta sina studier och återgå till studie- och arbetsmiljön på lärosätet krävs aktiva insatser och ett tydligt ansvar.

För att varje student ska garanteras en rättssäker och objektiv bedömning vid examinering är det av största vikt att examinator inte är densamme som agerat handledare. Tentamina, inlämningsuppgifter, promemorior och uppsatser bör i möjligaste mån anonymiseras och därtill ska alla studenter ha rätt till utförliga betygskriterier och betygsmotiveringar.

En student ska ha rätt att begära omprövning av ett examinationsbeslut hos examinator. Om ett beslut är

oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, ska examinatorn ändra beslutet. Detta ska ske snabbt och enkelt, och utan att det leder till att betyget sänks.

S-STUDENTERS REFORMFÖRSLAG:

- Statens satsningar på arbetsmiljö ska även täcka studenters hälsa och studiemiljö.
- Inför nationella riktlinjer för studenthälsan.
- Arbetsmiljön för studenter på VFU och praktik säkerställs.
- Studenter ska ges minst en dags ledighet mellan varje kurs och en veckas ledighet mellan höst- och vårtermin med jul och nyår som brytpunkt i syfte att minska den psykiska ohälsan och stressen.
- Det statliga anslaget till studenthälsan ska höjas.
- Karenstiden för studenter ska förkortas till sju dagar.
- Studenter ska kunna vara sjukskrivna på deltid och samtidigt erhålla en ersättning som motsvarar ett fullt studiemedel.
- Föräldraförsäkringen bör i ökad grad anpassas efter studenters behov så att även studerande med barn ges möjlighet till ett tillräckligt ekonomiskt stöd.
- Examinationer ska i regel anonymiseras.
- Handledare och examinator inte får vara samma person.
- Alla studenter ska i högre utsträckning få betygsmotiveringar vid examination.
- Höj den pedagogiska kompetensen bland lärare som undervisar på högskolorna och universiteten.

§ 1 Förbundets ändamål

Sveriges socialdemokratiska studentförbund är den organisation inom den svenska arbetarrörelsen som verkar vid universitet och högskolor samt på andra vuxenutbildningar. S-studenter ska vara bryggan mellan akademin och arbetarrörelsen och sammanföra dessa olika samhällsaktörers intresse i en diskussion om en hållbar och jämlik framtid.

Förbundets ändamål är att samla Sveriges socialdemokratiska studentklubbar. Förbundet ska bedriva upplysningsverksamhet bland studenter och ge medlemmar kunskaper om social-demokratins idéer och politiska strävan, samt det verklighets-förändrande arbete som följer av ideologin. Förbundet ska arbeta för studenters intresse inom de sociala, ekonomiska och kulturella områdena.

Förbundet utgår i sin syn på samhället från en socialistisk och feministisk grundsyn, där människan sätts i centrum, så som det uttrycks i förbundets allmänpolitiska program och övriga program med utgångspunkt från Socialdemokratiska arbetarepartiets program och dess allmänna grundsatser.

Sveriges socialdemokratiska studentförbund är en del av den svenska och internationella socialdemokratin och vill i gemenskap med den utveckla samhället utefter den demokratiska socialismens allmänna grundsatser, såsom frihet, jämlikhet, rättvisa och solidaritet.

S-STUDENTER
SOCIALDEMOKRATISKA STUDENTFÖRBUNDET